

Nr 132

Av herr Larsson, Sigfrid, m. fl., om utredning av möjligheterna att ersätta dyrortssystemet med andra former av löne-differentiering.

Höstriksdagen 1956 beslöt hemställa hos Kungl. Maj:t om en översyn av dyrortssystemet. En kommitté för utredning av denna fråga lär inom kort komma att tillsättas.

Genom en 1958 planerad konsumtionsundersökning bör material för bedömning av levnadskostnadernas storlek på olika platser i landet erhållas. Det är av många tecken att döma sannolikt att skillnaderna i levnadskostnader mellan olika orter minskats sedan föregående dyrortsundersökning. För att belysa utvecklingen i berörda hänseende kan följande siffror anföras från tidigare utförda undersökningar av levnadskostnaderna i olika delar av landet. Skillnaden i levnadskostnader mellan dyraste och billigaste ort var

år 1936	47 %
år 1946	26 %
år 1951	14 %

Även om metodiken vid dyrortsundersökningarna varierat något är tendensen till utjämning uppenbar.

Vid senaste dyrortsgruppering blev det på grund av denna utjämning möjligt att minska dyrortsgruppernas antal från 5 till 4 och att låta samma dyrortsgrupp omfatta stora områden. Det kunde dock därvid inte undvikas, att spännvidden i »dyrhet» mellan vissa orter i samma dyrortsområde blev stor jämfört med spännvidden mellan olika dyrortsgrupper. Absolut taget var skillnaderna relativt små men då samma skillnader mellan olika dyrortsgrupper återspeglades i lönesättningen blev orter med högt dyrortstal och belägna i områden tillhöriga låg dyrortsgrupp orättvist behandlade.

Dyrortsgrupperingen på det statliga området infördes av 1919 års riksdag. Den hade föregångare i form av särskilda lönetillägg, införda på grund av svårigheter att få arbetskraft till vissa orter. Sedan dyrortsgrupperingen införts synes den statliga lönesättningen helt dominerats av tanken, att om levnadskostnadernas höjd återspeglas i lönerna kommer arbetskraftens fördelning på olika orter att bli den önskvärda.

Att detta tidigare i viss mån varit fallet är sannolikt, men i dagens läge torde de små differenser i levnadskostnader som finnes mellan olika orter

föga inverka på arbetskraftens intresse att söka sig till den ena eller andra orten. Stockholm t. ex. har lätt att få arbetskraft till anställningar i högre lönegrad men påstås ha svårigheter att rekrytera vissa befattningar i lägre lönegrad. Det är uppenbarligen andra orsaker än »dyrheten» som gör vissa orter mer och andra mindre attraktiva för arbetsökande. En utredning av dessa orsaker bör därför vara lika angelägen som en ny dyrortsundersökning och en värdefull komplettering av den senare. En kartläggning av de områden och orter i vårt land vilka brottas med rekryteringssvårigheter när det gäller statstjänare över huvud taget eller grupper av statstjänare borde ge värdefulla upplysningar.

Lämpliga lönetillägg för befattningshavare i dylika mindre attraktiva orter skulle säkerligen vara en bättre metod att tillförsäkra dylika orter kunnigt och yrkesskickligt folk än dyrortsgrupperingen. Denna har av allt att döma spelat ut sin roll som utjämningsfaktor av de statliga lönernas konkurrenskraft.

Dyrortsgrupperingen bör, om dessa tankegångar är riktiga, ersättas av en lönedifferentiering grundad på undersökningar av de faktiska arbetsmarknadsförhållandena. I områden och på orter där rekryteringen på något arbetsområde möter särskilda svårigheter bör, sedan orsakerna klarlagts, lönetillägg kunna utgå för längre eller kortare tid.

Det har ej sällan framhållits att det är en fördel för landsbygden att lönenivån där är lägre än i städerna, därför att företagen därigenom blir intresserade av att förlägga sin verksamhet till landsbygden. Resonemanget är föga övertygande och särskilt inte nu då skillnaden i levnadskostnader mellan stad och land är ringa eller ingen. Tvärtom bidrar denna skillnad i lönesättning till ytterligare avfolkning av landsbygden, något som praktiskt taget alla numera är ense om vore olyckligt.

I anledning av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att den förebådade utredningen om en översyn av dyrortssystemet jämväl måtte omfatta en utredning av möjligheterna att ersätta dyrortssystemet med andra former av lönedifferentiering.

Stockholm den 24 januari 1957

Sigfrid Larsson

Torsten Andersson

Nils Franzén

Ivar Johansson

T. Wolgast
